

7. Обучение в течение жизни: политика стран ОЭСР в области непрерывного образования. – Центр ОЭСР – ВШЭ, 2005. – 12 с.
8. Пасічник О. С. Контроль і самоконтроль у змісті сучасних вітчизняних шкільних підручників з іноземної мови / О. С. Пасічник // Наукові записки НДУ ім. Гоголя. Серія : Психолого-педагогічні науки. – 2009. – № 3. – С. 103–107.
9. Рабинович Ф. М. Самостоятельная работа учащихся / Ф. М. Рабинович // ИЯШ. – 1985. – № 3. – С. 31–37.
10. Современный словарь по педагогике / сост. Рапацевич Е. С. – Минск : Современное слово, 2001. – 689 с.
11. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация : [учеб.пособие] / С. Г. Тер-Минасова. – М. : Слово/Slovo, 2000. – 624 с.
12. Шатова Н. Р. „Лаборатория чтения” как форма управления внеаудиторной самостоятельной работой обучающихся / Н. Р. Шатова // ИЯШ. – 1989. – № 1. – С. 42–45.
13. Wilson J. J. Letting go / Wilson J. J. // English Teaching professional. – 2005. – № 39. – P. 46–47.

Анотація

Г.В.Закордо́нец

Самостоятельная работа как способ непрерывного совершенствования профессиональной деятельности учителя иностранного языка

В статье проанализировано сущность понятий „самостоятельность” и „самостоятельная работа”; рассмотрены подходы к организации самостоятельной работы; определена роль самостоятельной работы в формировании самообразовательной компетенции как способа совершенствования профессиональной деятельности учителя иностранного языка.

Ключевые слова: самостоятельная работа, профессиональная деятельность, самоконтроль, самообразовательная компетентность.

Summary

G.V.Zakordonets

Independent Work as a Mean of Continuous Improvement of a Foreign Language Teacher Professional Activity

Essence of concept “independence” and “self dependent” work is revealed; approaches to organization of self dependent work are analyzed; the role of self dependent work in foundation of self competence as a mean of improvement of a foreign language teacher professional activity is defined.

Key words: independent work, professional activity, self control, self educational competence.

Дата надходження статті: „1” жовтня 2012 р.

УДК 130.2+378.1

О.П.ЗЕЛЕНСЬКА,

кандидат філологічних наук, доцент
(м.Львів)

Деякі напрямки культурологічного виховання майбутніх правоохоронців у позааудиторний час

Духовно-просвітницька, аматорська, художньо-творча діяльність курсантів ВНЗ МВС України в позааудиторний час, крім їх духовного розвитку, має своїм завданням практичну підготовку до здійснення ними як професійної, так і виховної роботи у правоохоронній діяльності.

Ключові слова: виховання, культурологічне виховання, художньо-творча діяльність, культурно-дозвіллева діяльність, клубне об'єднання.

Постановка проблеми у загальному вигляді... З появою нової суспільно-політичної системи, орієнтованої на розвиток ринкової економіки, в усіх сферах нашого життя проходять значні зміни. В системі освіти також відбуваються природні об'єктивно зумовлені позитивні перетворення. Однією з таких надзвичайно важливих змін є гуманізація освіти як шкільної, так і вищої. Гуманність суспільства – основний критерій рівня розвитку цивілізації в будь-якій країні – виховується грамотною організацією та здійсненням освітньої діяльності. Освіта тоді стане гуманною, коли вона створить сприятливі умови для розкриття і розвитку тих здібностей, якими людина наділена від природи. У процесі набуття вищої освіти відбувається єдність навчання, виховання та розвитку особистості, формування її духовних цінностей, зокрема здійснюється трансляція та відтворення цінностей культури, оскільки одна з соціальних функцій вищої освіти –

культуротворча. Надання вищій освіті культурологічної спрямованості продиктовано сучасними умовами соціокультурних реалій ХХІ століття.

Н.Голованова, розглядаючи підходи до виховання в сучасній вітчизняній педагогіці, на основі праць О.Газманова, А.Іванова, Н.Крилова, доходить висновку, що в основі цього підходу лежать ідеї філософії постмодернізму і гуманістичної психології, зокрема К.Роджерса. Прихильники культурологічного підходу вважають центральною фігурою освіти, її головним діючим суб'єктом саму дитину. За дитиною затверджується право самій визначати не тільки „ким бути”, „якій бути”, але й „як жити”, тобто право самостійно будувати свій образ життя, вибирати галузь інтелектуальних, фізичних, художніх інтересів, самостійно вирішувати свої проблеми. А вихователь у такій системі взаємовідносин визнається як рівноправний партнер у спільних заняттях, як доброзичливий організатор підтримки дитини в рамках її проблем [1, с.40-41]. На нашу думку, тут не повністю висвітлена характеристика культурологічного підходу до виховання, але лише його певні аспекти, зокрема формування основ та створення умов для саморегуляції особистості, певної соціальної та комунікативної компетентності, виховання в неї певного світогляду, розвиток культури міжособистісних відносин. А культурологічне виховання, що є цілеспрямованим педагогічним процесом, передбачає також озброєння особистості та оволодіння нею історико-теоретичними знаннями, прикладними навичками в галузі загальнолюдської та національної культури і мистецтв, виховання патріотів України, громадян правової демократичної держави, які поважають права і свободи особистості, виявляють національну та релігійну терпимість, зберігають історичну спадкоємність поколінь, формування духовних, естетичних і моральних якостей, поглядів і звичок, уміння застосовувати їх в практичній діяльності, а також формування трудової мотивації.

Аналіз досліджень і публікацій... Проблеми виховання молоді посідають чільне місце в педагогічній думці. Ними займалися К.Ушинський, А.Макаренко, В.Сухомлинський, І.Огієнко, Б.Грінченко, І.Бех, І.Мартинюк, М.Стельмахович, Б.Ступарик, С.Миропольський, В.Верховинець, В.Бутенко, Л.Масол, В.Кремень, В.Бехтерев, А.Лігоцький, Г.Костюк, Ш.Амонашвілі, Г.Ващенко, Ю.Азаров, Я.Коломенський, Б.Лихачов, С.Подмазін, Р.Сеульський, В.Смирнов, Ю.Фокін, Б.Щупаков та інші. Питання культурологічного виховання молоді, ідеї про необхідність створення системи неперервної культурологічної освіти і виховання студентів розглядаються в українській педагогічній теорії і практиці видатними педагогами С.Миропольським, В.Верховинцем, А.Макаренко, В.Сухомлинським, В.Бутенком, Л.Масолом, В.Бехтеревим, В.Андрущенком, С.Ніколаєнком, П.Підласистим, Д.Чижевським та іншими. Однак культурологічне навчання і виховання майбутніх правоохоронців, пошук оптимальних методів цієї роботи ще не стали предметом особливої уваги науковців і вимагає свого дослідження. Це пояснюється певною залежністю правоохоронної діяльності від рівня їх культурологічних знань, навичок, умінь, якостей та звичок і ефективності їх застосування. Оскільки стан *загального* професійного розвитку майбутнього фахівця МВС України, культура його особистості відіграють значну роль у підвищенні ефективності того чи іншого виду його цілеспрямованої діяльності, важливо продовжувати шукати шляхи удосконалення методики проведення ефективної виховної роботи серед курсантів ВНЗ МВС України як у навчальний, так і в позааудиторний час.

Виклад основного матеріалу... Пізнавальна та наукова діяльність культурологічного спрямування враховувалася при розробці змісту і методів культурологічної підготовки курсантів ВНЗ МВС України. Під поняттям пізнавальна діяльність ми розуміємо процес засвоєння знань, що сприяють розвитку культурологічної свідомості, ціннісних орієнтацій у взаємовідносинах з людьми, а також відповідну морально значущу поведінку. Головним завданням їх пізнавальної діяльності є поглиблення знань про загальнолюдську та національну культуру, історію України, про життя і діяльність визначних діячів культури України тощо, набутих у ході навчально-виховного процесу, удосконалення їх у позааудиторний час та піднесення їх до світоглядного рівня.

Кожний метод виконує якусь певну організаційну, пізнавальну чи виховну функцію. Це положення бралось до уваги при відборі методів, рекомендованих для культурологічного виховання на основі філософії, етики, соціології, педагогіки, естетики, духовної спадщини України та інших гуманітарних наук. Тому їх умовно можна розділили на чотири великі групи: методи культурологічного виховання під керівництвом педагога; методи формування культурологічної свідомості; методи формування культурологічної свідомості на основі вивчених раніше гуманітарних наук, духовної спадщини України; методи стимулювання.

Нам хотілося б зупинитися на деяких формах духовно-просвітницької, аматорської, художньо-творчої діяльності курсантів ВНЗ МВС України в позааудиторний час, що крім їх духовного розвитку, мають своїм завданням практичну підготовку до здійснення ними виховної роботи в правоохоронній діяльності. Позааудиторна виховна робота у ВНЗ є складовою загальною

підготовки майбутніх правоохоронців, яка має суттєвий потенціал для набуття ними відповідних знань і формування певних умінь і навичок для їх практичної реалізації.

Художньо-творча діяльність має не тільки соціально-культурну спрямованість, але й орієнтована як на себе, так і на соціум. Підвищенню художньо-естетичної культури, духовності, формування соціальної активності, прищепленню практичних умінь і навичок організації художньо-творчої діяльності, розвитку професійної компетенції майбутнього фахівця МВС України сприяє участь курсантів у навчальних та аматорських колективах, концертні виступи в навчальному закладі, за його межами, участь у творчих вечорах, святах, контакти з майстрами мистецтв, відвідування театрів, концертних залів, музеїв тощо.

Науковці А.Каргін, Л.Карпова, Ф.Прокоф'єв, В.Розумний, А.Романов, О.Сасихов, Є.Смірнова, Ю.Соколовський, Ю.Стрельцов, В.Тріюдин та інші досліджують соціально-культурну та художньо-творчу, культурно-дозвілєву діяльність молоді у вільний час, її види, зміст, форми і методи.

Що стосується культурно-дозвілєвої діяльності курсантів, то умови ВНЗ МВС України передбачають включення курсантів у соціокультурну та художньо-творчу діяльність з метою підняття їх загальної та художньо-естетичної культури, духовного розвитку, з одного боку, та прищеплення їм умінь і навичок реалізації набутих теоретичних знань з організації, змісту, форм і методів проведення вільного часу, з іншого боку.

Такі види виховної роботи досить складні, але вкрай важливі та необхідні. Наприклад, В.Смірнов зазначає, що керівництво клубними об'єднаннями є одним з важливих видів педагогічної праці, оскільки воно пов'язане з моделюванням системи потреб і поведінки особистості в умовах добровільності, розмаїття складу та максимальної орієнтації на побажання і настрої учасників [6, с.37].

О.Музичук, який займається проблемами естетичного виховання, підкреслює, що клубна діяльність у людському суспільстві викликається потребою в насолоді. Ніякого іншого, зовнішнього стимулу, що здатний викликати інтерес до клубної діяльності, немає і бути не може, людина абсолютно вільна в рішенні брати чи не брати участь у клубній діяльності і в якій мірі, це її вільний вибір. Він також зазначав, що мотивом, який спонукає до участі в клубній діяльності, є потреба в радісному спілкуванні, яке спонукає людину шукати духовну близькість з іншими людьми в рамках певної організаційної структури, що робить можливим синтез творчості і ритуально-ігрової форми її організації [3, с.16].

Такої ж думки дотримується С.Смірнов. Він розкриває основні методичні прийоми організаційної роботи по створенню клубних об'єднань, якими, на нашу думку, також слід керуватися як у ВНЗ МВС України, так і в практичній виховній роботі в правоохоронних органах. До цих методичних прийомів він відносить такі:

- ✓ В організації клубного об'єднання слід відштовхуватися від характеру потреб та інтересів учасників, а не від власного вольового рішення клубного працівника.
- ✓ З самого початку заохочувати, закріплювати будь-які форми прояву активності, довіряючи потенційним учасникам організаційні та інші відповідальні дії.
- ✓ Виявляти увагу до кожного потенційного учасника майбутніх об'єднань.
- ✓ Сприяти виникненню зв'язків між людьми, знайомити їх, зацікавлювати один одним.
- ✓ Забезпечити з самого початку позитивний емоційний настрій кожної людини і групи в цілому. Широко та з педагогічним тактом використовувати методи схвалення і заохочення.
- ✓ Виявляти терпіння, неквапливість. Дати зрозуміти учасникам об'єднання, що ідея його створення є їх особистим прагненням [7, с.96].

Л.Карпова всебічно досліджує роль художньо-творчої діяльності у вільний час у формуванні естетичної культури правоохоронця. Вона стверджує, що активна участь у ній сприяє підвищенню культурного рівня, розвитку творчих здібностей правоохоронців, згуртованого колективу, а також відтворенню духовних і фізичних сил правоохоронців [4; 5].

Серед аспектів естетизації клубної діяльності Д.Джола та А.Щербо виділяють естетичну організацію клубного середовища, вільну творчість за законами краси і радісне, справжнє гуманне спілкування [2]. У процесі такої діяльності, коли учасники беруть активну участь у самодіяльній художній творчості під час дозвілля, мають спільний інтерес, виникає плідотворна співтворчість людей у вільний час, почуття близькості, створюються умови для самоактуалізації, самоствердження особистості, засноване на принципах справжнього гуманізму. Це сприяє тому, що майбутні правоохоронці виявляються не тільки хорошими фахівцями свої справи, але й надійними товаришами, що поважають власну гідність і гідність іншого.

О.Сасихов, хоча і погоджується з необхідністю ретельно вивчати, знати реальні запити і нахили людей усіх соціальних і вікових категорій у дозвілєвій діяльності, разом з тим дотримується думки, що знати реальні запити ще не означає йти в них на повідку, оскільки не всі

вони мають достатню соціальну та культурну цінність. Він також вважає, що при створенні нових об'єднань слід враховувати наявну матеріальну базу для їх плідної діяльності [4; 5].

Однією з головних умов плідної роботи будь-якого клубного об'єднання, на думку дослідників клубної роботи, є абсолютно добровільна участь курсантів чи студентів у діяльності того чи іншого об'єднання, свобода вибору виду діяльності у вільний час, активна участь членів об'єднання у самоврядуванні, плануванні діяльності, обговоренні тих проблем, які становлять для них інтерес. Тому мета, завдання, програма діяльності тут розробляються керівником об'єднання спільно з учасниками. При цьому враховуються як потреби та інтереси учасників, так і завдання педагогічного процесу. Це дуже складний вид педагогічної діяльності. В клубному об'єднанні, пише С.Смирнов, без врахування реальних інтересів, бажань учасників педагогічний процес взагалі неможливий, тому що він не тільки засіб забезпечення найбільшої ефективності, але й умова самого здійснення педагогічного процесу [7, с.36].

Головна мета діяльності художньо-творчих об'єднань – художньо-естетичне виховання учасників. У їх роботі, поряд з відпрацюванням умінь і навичок в обраному виді діяльності (практичні заняття), певне місце повинні займати питання теорії та історії сучасних тенденцій у розвитку того чи іншого виду мистецтва, елементи естетичних знань (теоретичні заняття). Ці об'єднання також повинні мати вихід у практичну соціокультурну сферу: ставити вистави, давати концерти або окремі номери в концертних програмах, брати участь у масових клубних заходах, святах, обрядах і ритуалах тощо.

Висновки... Отже, духовно-просвітницька, аматорська, художньо-творча діяльність курсантів ВНЗ МВС України в позааудиторний час, крім їх духовного розвитку, має своїм завданням практичну підготовку до здійснення ними як професійної, так і виховної роботи у правоохоронній діяльності.

Список використаних джерел і літератури:

1. Голованова Н. Ф. Подходы к воспитанию в современной отечественной педагогике / Н. Ф. Голованова // Педагогика. – 2007. – № 10. – С. 38–47.
2. Джола Д. М. Теорія і методика естетичного виховання школярів : навч.-метод. посіб. / Д. М. Джола, А. Б. Щербо. – К. : ІЗМН, 1998. – 391 с.
3. Музичук О. М. Сутність професійної підготовки персоналу ОВС / О. М. Музичук // Форум права. – 2007. – № 1. – С. 125–130 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/FP/2007-1/07tompro.pdf>
4. Сливка С. С. Інформаційна культура юриста : [моногр.] / С. С. Сливка. – Івано-Франківськ : Таля, 1996. – 156 с.
5. Сливка С. С. Правнича деонтологія : підруч. / С. С. Сливка. – К. : Атіка, 1999. – 336 с.
6. Смирнов В. И. Общая педагогика в тезисах, дефинициях, иллюстрациях : учеб. пособие для пед. уч. заведений / В. И. Смирнов. – М. : Педагогическое общество России, 1999. – 416 с.
7. Смирнов С. Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности : учеб. пособие для студ. высш. пед. уч. заведений / С. Д. Смирнов. – М. : Академия, 2001. – 304 с.

Анотація

Е.П.Зеленская

Некоторые направления культурологического воспитания будущих работников правоохранительных органов во внеаудиторное время

Заданием духовно-просветительной, аматорской, художественно-творческой деятельности курсантов ВУЗов МВД Украины во внеаудиторное время является не только их духовное развитие, но и практическая подготовка к осуществлению ними как профессиональной, так и воспитательной работы в сфере правоохранительной деятельности.

Ключевые слова: *воспитание, культурологическое воспитание, художественно-творческая деятельность, культурная деятельность в свободное время, клубное объединение.*

Summary

O.P.Zelenska

Some Directions of Culturological Education of the Future Law Enforcement Officers during the After Classes Activities

The task of the spiritual, instructive, amateur, artistic and creative activity of the cadets at the higher educational establishments of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine after classes is not only the spiritual development, but also their practical training to carry out the professional and the educative work in the sphere of the law enforcement activity.

Key words: *education, culturological education, artistic and creative activity, cultural activity at leisure time, club organization.*

Дата надходження статті: „26” вересня 2012 р.